תורה אור

מאי לאו בהא קמיפלגי דר' יוסי הגלילי סבר "לא תאכלו" משמע בין איסור אכילה בין איסור הנאה וכי אתא קרא למישרייה לנבילה, בהנאה הוא דאתא, ורבי עקיבא סבר איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע, וכי אתא קרא לטומאה וטהרה, לא, דכ"ע "לא תאכלו" משמע בין איסור אכילה בין איסור הנאה והכא בהא קמיפלגי רבי יוסי הגלילי סבר כשהותרה נבילה היא הותרה, חלבה וגידה לא הותרו וכי איצטריך קרא להיתר הנאה הוא דאתא ורבי עקיבא סבר *כשהותרה נבילה חלבה וגידה נמי הותרו וכי איצטריך קרא לטומאה וטהרה, ור' יוסי הגלילי אשכחן חלב דשרייה רחמנא בהנאה °אלא גיד נימא דאסור? איבעית אימא הכי נמי דאסור איבעית אימא מייתי לה בק"ו: ומה חלב שענוש כרת מותר בהנאה גיד שאינו ענוש כרת לא כל שכן ור"ש דאסר-איכא למיפרך *מה לחלב שכן הותר מכללו אצל חיה תאמר בגיד שלא הותר מכללו אצל חיה ואידך בבהמה קאמרינן בבהמה מידת לא אישתרי; מכדי אותבינהו כל הני קראי ושנינהו חזקיה ורבי אבהו במאי פליגי? בחמץ בפסח ואליבא דרבנן בשור הנסקל ואליבא דדברי הכל: חזקיה נפיק ליה "מלא יאכל" ורבי אבהו נפיק ליה מנבילה, מכדי בין למר ובין למר אסורין בהנאה מאי בינייהו? איכא בינייהו חולין שנשחטו בעזרה: חזקיה סבר "לא יאכל" למעוטי הני, "אותו" למעוטי חולין שנשחטו בעזרה רבי אבהו סבר "אותו" למעוטי הני, *חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא נינהו; יתיב ההוא מרבנן קמיה דרבי שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר משמיה דר' יהושע בן לוי מנין לכל איסורין שבתורה דכי היכי דאסורין באכילה הכי נמי אסורין בהנאה, ומאי ניהו חמץ בפסח ושור הנסקל מנין? תיפוק ליה מ"לא יאכל"? "לא יאכל" איסור אכילה משמע ליה איסור הנאה לא משמע ליה תיפוק ליה מנבילה: סבר לה כר' יהודה דאמר *דברים ככתבן, אי סבר לה כר' יהודה תיפוק ליה מהיכא דנפקא ליה לר' יהודה °מלכלב תשליכון אותו: קסבר חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא, מנין? דכתיב °כל חטאת אשר יובא מדמה וגו' שאין ת"ל "באש תשרף" ומה ת"ל "באש תשרף" אם אינו ענין לגופו דכתיב °"והנה שורף" תנהו ענין לכל איסורין שבתורה שם י

ואם

חלבה וגידה לא הותרו . דחלב אינו בכלל בשר הלכך לא הוה במשמע תתננה ואכלה וגבי נוגע בנבלתה נמי לאו חלב במשמע הלכך יעשה לכל מלאכה לא הוצרך לטהרו אלא להתירו מכלל הנאות לא תאכל חלב : **ורבי עקיבא סבר** . חלב בכלל נבילה בין להיתר הנאה בין לטמא הלכך כי איצטריך קרא לטהרו איצטריך : **ורבי שמעון** . דאמר לעיל גיד אסור בהנאה משום דסבירא ליה אין בגידין בנותן טעם ולא הותר בכלל נבילה אהי טעמא לא מייתי ליה כרבי יוסי להתיר הנאה מקל וחומר מחלב : **מכללו** . אף באכילה : **ואידך** . רבי יוסי אמר לך אנא בחלב בהמה קא מייתינא קרא להתיר בהנאה, דקרא בחלב שור וכשב קאי וקא שרי ליה בהנאה ובבהמה לא הותר מכללו באכילה הלכך אתי גיד הנשה מיניה: **מכדי אותבינהו כל הנך קראי** . דכל איסורין שנאמ' בהן לא תאכל ומותרין בהנאה : **ושנינהו** . רבי אבהו ואשכח בהו פרטא להיתר, לא מצינו באחד מכולם שהחמיר בו רבי אבהו ויאמר שאסור בהנאה ולחזקיה לישתרו אלא דבר האסור אסור לדברי שניהן והמותר מותר לדברי שניהן : **במאי פליגי** . דאין לך איסורי הנאה בדבר שנאמר בו לאו באכילתו שלא נאמר בו פרט להתיר אלא הנך שני דברים דכתיב בהן "לא יֵאָכֵל" כגון שור הנסקל וחמץ בפסח, ובין למר ובין למר אסורין: **ואליבא דרבנן** . דפליגי עליה דרבי יוסי דאמר לעיל חמץ בפסח מותר בהנאה : **מנבילה** . מדאיצטריך קרא למישרי נבילה ואי הוה כתיב "לא תאכל" נמי הוה מיתסרי: **איכא בינייהו חולין שנשחטו בעזרה'**. ואליבא דר' יהודה דאמר מנבילה לא מצי למיגמר דלדברים ככתבן אתא, ולחזקיה סבר הני תרי מדשני בדיבוריה איתסר, "ולכלב תשליכון אותו" לא הוצרך למעט את אלו ולאוסרן בהנאה, וכי אתא, למעוטי חולין שנשחטו בעזרה' אתא וכדפרישית לעיל ורבי אבהו סבר אין חילוק בין "לא יאכל" בין "לא יֵאָכֵל" ואיצטריך "אותו" למעוטי הני והכי משמע טריפה אף על גב שכתבתי לך 'לאו' באכילתה אני נותנה לך בהנאתה אבל לא חמץ ושור הנסקל שלא פרטתי לך בהן היתר : **חולין בעזרה לאו דאורייתא** . וכי אמר רבי אבהו "לא יאכל" איסור הנאה משמע אליבא דרבי מאיר אמרה דלית ליה לדברים ככתבן ומדאיצטריך למישרי נבילה, מכלל דשאר איסורין כגון חמץ ושור הנסקל אסירי ולאו משום שינוי הלשון שאין חילוק בין "לא יאכל" ,"לא יֵאָכֵל" לרבי אבהו אלא מדאיצטריך למישרי נבילה, ואותו לר"מ למעוטי חולין בעזרה : ה"ג ומאי ניניהו חמץ בפסח ושור הנסקל : **ותיפוק ליה מהיכא דנפקא ליה לרבי יהודה** . לעיל אליבא דרבי אבהו דמייתי ליה מאותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך שאר איסורין' : **קא סבר** . האי תנא : **חולין שנשחטו בעזרה** . אסורין בהנאה מדאורייתא ונפקא ליה מאותו ומיבעי ליה קרא אחרינא לשאר איסורין : **כל חטאת אשר יובא מדמה** . לאו בחטאות הפנימיות שהובא דמן [illegible] לפנים כתיב דהא בהדיא כתיב בהן 'כפר כהן משיח, והעלם דבר' שריפתן מחוץ למחנה אלא לחטאות החיצונות דאם הכניס דמה לפנים פסולה : **אם אינו ענין לגופו דהא כתיב "והנה שורף"** . בשעיר נחשון בויהי ביום השמיני וקאמר להו משה למה שרפתם אותו 'הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה' מכלל דאם הובא שפיר עבוד דשרפוה אלמא בת שריפה היא : **לכל איסורין**. שנאמר בהן 'לאו' באכילתן כזה ועל כרחיך לא מייתי אלא חמץ בפסח ושור הנסקל דבשאר איסורים כתיב פרטא להיתירא :

ומה חלב שענוש כרת מותר בהנאה . וא"ת לימא שור הנסקל ושאר איסורי הנאה יוכיחו שאינן בכרת ואפ"ה אסורין בהנאה וי"ל דה"פ ומה חלב (א) שענוש כרת ואסור באכילה ומותר בהנאה כמו נבילה עצמה גיד שאין ענוש כרת לכ"ש שיהא בכלל היתר נבילה והשתא לא שייך למימר תוכיח ולא מצי למיעבד נמי ק"ו מדם דדם אינו בכלל נבילה ואפילו טומאה אינו מטעם נבילה כדפרישי' לעיל (דף כג.) אבל חלב הוה שפיר בכלל נבילה דלטומאה לא הוה צריך קרא דאדרבה לטהרו מידי נבילה מצריך קרא והא דקאמר היא הותרה וחלבה לא הותרה לאו משום דלא הוי בכלל נבילה אלא משום דלא הותרה בנבילה אלא מה שהותר בטהורה באכילה והשתא א"ש הא דקאמר ואידך אנן בבהמה קיימינן דלא ילפינן אלא שיהא בכלל היתר נבילה אבל בעלמא מודה דפריך שפיר* : **בבהמה** מיהא לא אישתרי . אין להקשות דגיד חיה מיהא ליתסר דכיון דשל בהמה לא מיתסר בהנאה אם כן לא יאכל דכתיב גבי גיד הנשה באכילה דוקא קאמר ומהיכא תיתי לן לאסור של חיה בהנאה : **מאי** בינייהו. תימה לרשב"א לימא דאיכא בינייהו חמץ נוקשה וחמץ דגן גמור ע"י תערובות דמרבינן בריש אלו עוברין (לקמן מג.) מכל מחמצת לא תאכלו דלחזקיה מותר בהנאה ולרבי אבהו כל מקום שנאמר לא תאכלו משמע איסור הנאה וכי תימא כיון דמרבינן ליה לאכילה ה"ה להנאה אם כן כרת נמי ליחייב : **דכתיב** והנה שורף . פרש"י בשעיר נחשון ובת"כ דריש בהדיא אשעיר דראש חודש מדכתיב ואותה נתן לכם וגו' והיינו של ר"ח דמכפר עון (ב) על טומאת מקדש וקדשיו*): **דהא** כתיב והנה שורף. פרש"י ואמר להו משה הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה מכלל דאם הובא שפיר עבוד דשרפוה הקשה הרב רבינו שלמה מדרויש הא על כרחיך לאו שפיר עבוד דשרפוה דהא שרפוה בלא עיבור צורה ואמר בפרק כיצד צולין (לקמן פב:) כל שפסולו בגופו ישרף מיד בדם ובבעלים תעובר צורתו ויצא לשריפה וקרא ה"ק מדוע לא אכלתם את החטאת הן לא הובא את דמה הא אם הובא שפיר עבוד דלא אכלוה ואומר ר"י דה"פ אם אינו ענין לגופה דהא קי"ל בפרק כיצד צולין (גם זה שם) כל שפסולו בקדש בשריפה וחטאת דאהרן משום מעשה שהיה תהנו לכל איסורים :

ואם

בהנאה נמצא חזקיה כר' עקיבא ור' אבהו כר' יוסי הגלילי לא לעולם ר' עקיבא נמי לא תאכלהו איסור הנאה נמי משמע ולמה דרש הפסוק לטומאה וטהרה משום [דהיתר הנאה] כבר(למה)[למד]מנבלה קסבר כשהותרה הנבלה הבשר והחלב והגידים הותרו מ"ט שנא' ואכלה כולה משמע כמות שהיא ולא איצטריך קרא אלא לטהרה וטומאה ור' יוסי הגלילי סבר היא הותרה חלבה וגידה לא הותרו כו' : **ואמרינן** מכדי אותבי' כל הני תיובתא ושני כל חד לנפשיה חזקיה ור' אבהו במאי פליגי ואמרינן פליגי בחמץ בפסח ואליבא דרבנן דאסרי אפילו בהנאה ולא כר' יוסי הגלילי דשרי ובשור הנסקל ואליבא דדברי הכל כו' : **תוב** אמרי' מכדי חזקיה ור' אבהו בחמץ בפסח ובשור הנסקל מיסר אסרי בין באכילה בין בהנאה מאי בינייהו ואמרי' איכא בינייהו חולין שנשחטו [בעזרה] דקיי"ל אמרה תורה שחוט חולין [בחוץ וקדשים בפנים ווה פירש שחוט שלי כלומר שחוט חולין] במקדש בגבולך מה קדשים בחוץ אסורין אפילו בהנאה אף חולין בפנים כך אסורין חזקיה סבר איסו' חמץ בפסח ואיסו' שור הנסקל ששניהם אסורין בהנאה מלא יאכל נפקא והנבלה לדברים ככתבן הוא דאתי בא אותו למעוטי חולין שנשחטו בעזרה שיהיו אסורין בהנאה דדרשינן הכי אותו ובשר טריפה אתה משליכו לכלבך ונהנה בו ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה ור' אבהו סבר בין לא יאכל בין לא תאכל [בין לא תאכלו] כולו אחד הוא ובא לא תאכלו כל נבלה למעוטי שאר איסורין ובא אותו למעוטי חמץ בפסח ושור הנסקל אבל חולין שנשחטו בעזרה איסורן לאו דאורייתא ור' אבהו לא סבר לה כר' מאיר דאמר חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא: **יתיב** ההוא מרבנן וקאמר מנין לחמץ ושור הנסקל שאסורין בהנאה ואמרי' ותיפוק ליה מלא יאכל כדחזקיה קסבר לא יאכל ולא תאכל ולא תאכלו חד הוא ותיפוק ליה מנבלה כר' אבהו סבר לה כר' יהודה דאמר (ארבעה) דברים ככתבן ותיפוק ליה מאותו כר' יהודה קסבר חולין שנשחטו בעזרה מדאוריי' ואלא מנא ליה ופרשי' מדכתי' וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף שאין ת"ל באש תשרף דנפקא ליה מוהנה שורף דכתיב (ויקרא י יז) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש (שם יח) הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה ודאי בת שריפה היא מהת"ל באש תשרף אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל איסורין

נושא
הגמ'
מחדדת
במה בא
לידי ביטוי
מח'
של חזקיה
ור' אבהו

נושא (עד כב:)
גישה אחת
של ההוא
מרבנן
למצוא
המקור
לאיסור הנאה
של חמץ
בפסח
ושור הנסקל
מאבנה

"תיפוק ליה"
הצעות למקור
ונדחו מיד

נסיונות
למצוא
מקור לאיסור
הנאה

דחיות

[לעיל כב.]

[חולין קב.]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומה חלב וכו' וי"ל דה"פ ומה חלב נבילה שענוש: (ב) ד"ה דכתיב וכו' דמכפר על עון טומאת כצ"ל :

[לעיל כב. וש"נ]

*בתוך הסוגיה הגמ' שואלת למה ההוא מרבנן מחפש מקור - הרי יש כבר מקורות, והגמ' דוחה ומוכיחה שלא יכול היה להשתמש בהם

[לעיל כג: וש"נ]

גליון הש"ס

גמ' אלא גיד נימא דאסור. ק"ל לפמ"ש תוס' חולין ר"ס ג"ה דאלא הוא דחדשים גרמי דכתי' חלב שור אבל גיד אל מיד א"כ י"ל דדוקא בחלב י"ל כשהותרה דהא משכחת לה הקרא דלגר אשר בשעריך תתננה דמותלו כולו עם החלב כגון שהפילה הבהמה דליכא איסור חלב אבל גיד דל"ש כן י"ל דאמרינן כשהותרה ועי':

---

*) [וכן הוא להדיא בשבועות ט: וברש"י שם וכן בזבחים קא: וכן פירש"י בחומש להדיא אבל ר"ח וכן פירש"י לקמן פב: ד"ה לכך נאמר וכ"כ רש"י יומא ה: ד"ה לאשר צוה וכ"כ רש"י חולין סח: ד"ה הכל היו]